

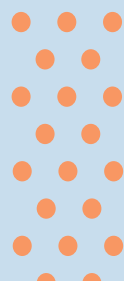

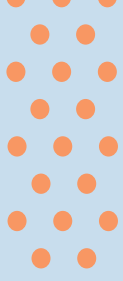
SEPTEMBER 2025

STANDPUNT

VAN PAPIER NAAR PRAKTIJK

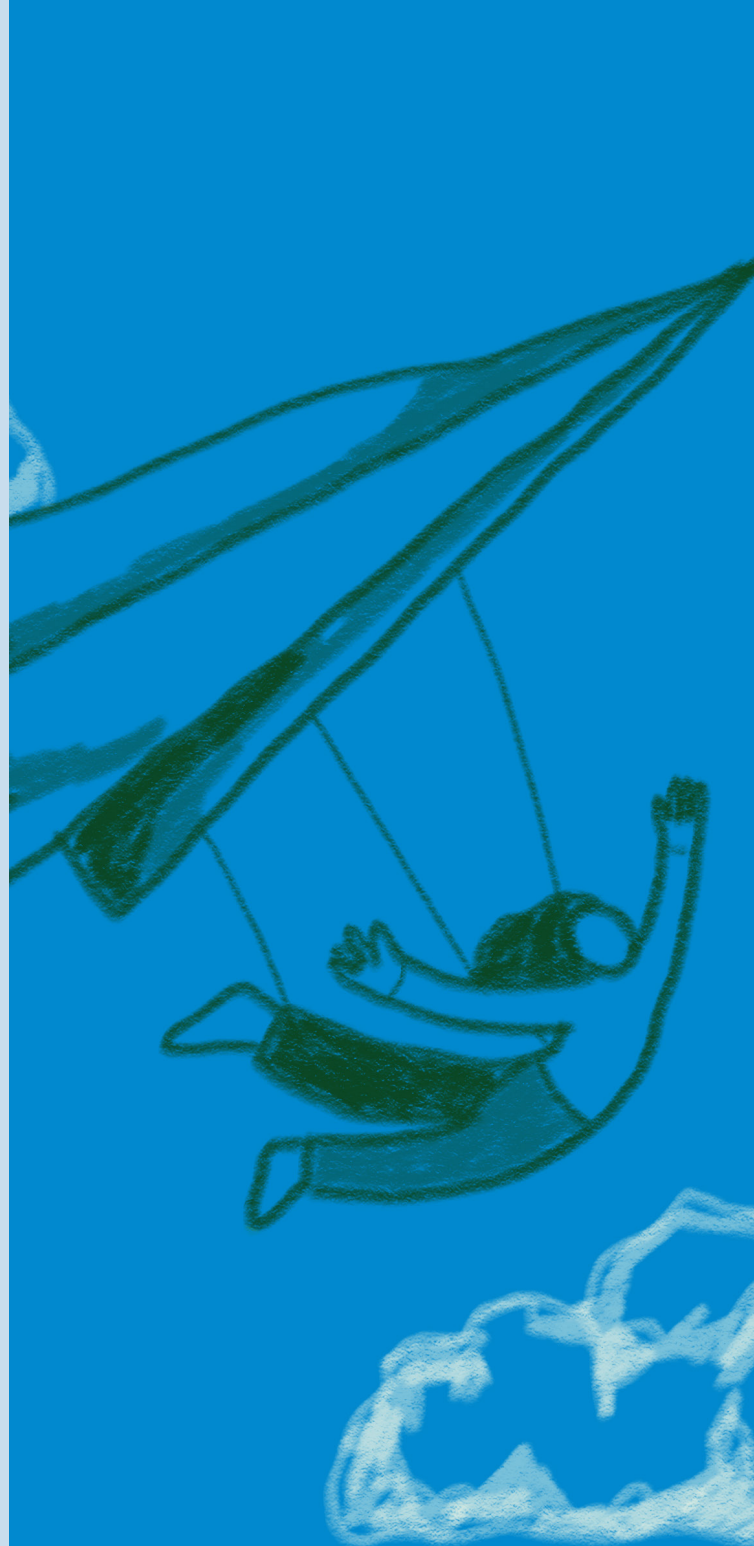
UITDAGINGEN EN AANBEVELINGEN
OM DE EUROPESE KINDGARANTIE TE REALISEREN

INHOUD

STOOMCURSUS VOOR BELEIDSMAKERS: DE KINDGARANTIE IN 5 FAQ'S	4
INLEIDING: WAAR STAAN WE MET DE IMPLEMENTATIE?	6
AANBEVELING 1: MAAK VAN DE KINDGARANTIE HET VERTREKPUNT VAN BELEID	10
AANBEVELING 2: VOORZIE EEN STERK INSTITUTIONEEL KADER VOOR DE IMPLEMENTATIE	16
AANBEVELING 3: GEBRUIK DE KINDGARANTIE ALS HEFBOOM OM TOEGANG TOT BASISVOORZIENINGEN TE GARANDEREN	20
CONCLUSIE: MEER AMBITIE, GRAAG	22
OVER DE ONLINE BEVRAGING BIJ MIDDENVELDORGANISATIES	24

BESTE LEZER,

Eén op de vijf kinderen in België loopt risico op armoede of sociale uitsluiting.¹ Opgroeien in armoede heeft een impact op alle levensdomeinen, zet de rechten van kinderen sterk onder druk en hypothekeert hun toekomstkansen. Om de strijd tegen kinderarmoede op te voeren en kinderen toegang tot basisvoorzieningen te garanderen, keurden alle EU-lidstaten in juni 2021 de Europese Kindgarantie (of kortweg 'Kindgarantie') goed.²

De Kinderrechtencoalitie is ervan overtuigd dat de Kindgarantie een hefboom kan en moet zijn om toegang tot basisvoorzieningen te garanderen voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties. De afgelopen jaren brachten we de Kindgarantie meermaals onder de aandacht van beleidsmakers. We publiceerden twee standpunten waarin we onder meer pleiten voor een ambitieus nationaal actieplan.³ We schreven ook mee aan een advies van het Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK).⁴ Het thema 'armoede' was een rode draad in het verkiezingsmemorandum 2024 dat we samen met La CODE en UNICEF België opstelden. Daarin verwezen we meermaals naar de Kindgarantie.⁵ In ons standpunt 'De schooluitvalstrik' zoomden we in op een specifieke aanbeveling uit de Kindgarantie, namelijk het terugdringen van vroegtijdig schoolverlaten.⁶

De implementatie van de Kindgarantie stelt beleidsmakers in België voor uitdagingen. Om echt een verschil te maken voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties is het noodzakelijk dat beleidsmakers op verschillende beleidsniveaus en -domeinen de inspanningen opvoeren. Met dit standpunt willen we deze boodschap nogmaals benadrukken. Op basis van gesprekken met beleidsmakers⁷ en een online bevraging bij middenveldorganisaties⁸ identificeren we uitdagingen en formuleren we aanbevelingen om de implementatie van de Kindgarantie te versterken. In dit standpunt zijn ook enkele reacties van middenveldorganisaties uit onze online bevraging terug te vinden.

We stelden tot slot ook een 'FAQ voor beleidsmakers' op, te vinden op de volgende pagina's. Daarmee willen we beleidsmakers informeren over de Kindgarantie en hen inspireren om bij te dragen aan een versterkte implementatie van de Kindgarantie in België en Vlaanderen.

We wensen u een verhelderende leeservaring.

Beleidsmedewerker Sien Crivits, team Kinderrechtencoalitie Vlaanderen en haar 34 leden.

1 [Social scoreboard - Children \(aged less than 18\) at risk of poverty or social exclusion](#). Eurostat, 2024.

2 [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#). Raad van de EU, 14/03/21.

3 [De EU-Kindgarantie. Voor elk kind een stevige basis](#). Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, 2022; [Van gunst naar garantie. Meer ambitie voor het Belgische actieplan EU-Kindgarantie](#). Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, 2023.

4 [Aanbevelingen over de inwerkingstelling van de Europese Kindgarantie in België](#). Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK), 2022.

5 [Partij kiezen voor kinderen in België en doorheen de wereld. Memorandum van kinderrechtenactoren voor de verkiezingen van juni 2024](#). Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, LA CODE en UNICEF België, 2024.

6 [De schooluitvalstrik: een brede blik op de preventie van schooluitval en ongekwalificeerde uitstroom](#). Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, 2024.

7 We spraken met medewerkers van POD Maatschappelijke Integratie, Agentschap Wonen, Agentschap Opgroeien, Departement Onderwijs, VAPH, Departement Zorg en Departement Cultuur, Jeugd en Media. We spraken met kabinetsmedewerkers van minister Caroline Gennez (Vlaams minister van Welzijn, Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen), minister Melissa Depraetere (Vlaams minister van Wonen, Energie, Klimaat, Toerisme en Jeugd) en minister Frank Vandenbroucke (federaal minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding). Van het kabinet van minister Zuhal Demir (Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk) kregen we schriftelijke input.

8 Op pagina 24 van dit standpunt vind je meer informatie over de opzet en resultaten van de online bevraging bij middenveldorganisaties.

STOOMCURSUS VOOR BELEIDSMAKERS

DE KINDGARANTIE IN 5 FAQ'S

1. WAT IS DE EUROPESE KINDGARANTIE?

- Een [aanbeveling](#) van de Raad van de Europese Unie, goedgekeurd door alle EU-lidstaten in juni 2021.
- Vloeit voort uit de [Europese Pijler van Sociale Rechten](#) en is een **aanvulling op de EU-Strategie voor de Rechten van het Kind**.
- Heeft als doel om **kinderen die risico lopen op armoede of sociale uitsluiting toegang te garanderen tot kwaliteitsvolle basisvoorzieningen**, namelijk kinderopvang, onderwijs, vrijetijdsactiviteiten, gezonde voeding, gezondheidszorg en degelijke huisvesting.

2. WELKE VERPLICHTINGEN HEBBEN DE EUROPESE LIDSTATEN?

- Een **nationaal Kindgarantie-coördinator aanstellen** die over adequate middelen en mandaat beschikt.
- In een [nationaal actieplan](#) **uiteenzetten hoe de Kindgarantie gerealiseerd wordt** of zal worden.
- In het nationaal actieplan **kinderen in kwetsbare situaties in kaart brengen** en de door hen ervaren drempels naar toegang tot basisvoorzieningen identificeren.
- Het nationaal actieplan voorzien van **een nationaal kader** voor gegevensverzameling, monitoring en evaluatie.
- **Alle belanghebbenden betrekken** bij de volledige voorbereiding, uitvoering, monitoring en evaluatie van het actieplan.
- **Elke twee jaar rapporteren** aan de Europese Commissie over de voortgang van de implementatie.

3. WIE IS VERANTWOORDELIJK VOOR DE IMPLEMENTATIE?

- **Federaal minister voor Armoedebestrijding Frank Vandenbroucke** is bevoegd voor de nationale implementatie.
- **De POD Maatschappelijke Integratie** staat in voor de nationale coördinatie, stelde het [Belgisch nationaal actieplan](#) op en [rapporteert](#) elke twee jaar aan de Europese Commissie.
- **Vlaams minister voor Armoedebestrijding Caroline Gennez** is bevoegd voor de implementatie in Vlaanderen.
- **Departement Zorg en team Jeugd van Departement Cultuur, Jeugd en Media** staan in voor de Vlaamse coördinatie.
- **Beleidsmakers op alle beleidsniveaus** die werken rond de thema's armoedebestrijding, kinderopvang, onderwijs, vrijetijdsactiviteiten, voeding, gezondheidszorg en huisvesting dragen een verantwoordelijkheid in het implementatieproces.

4. WELKE AANBEVELINGEN FORMULEERT DE HAALBAARHEIDSTUDIE VOOR BELGIË?

Voordat de Kindgarantie werd ingevoerd, werd een [haalbaarheidsstudie](#) uitgevoerd voor België, met specifieke aanbevelingen inzake de toegang tot basisvoorzieningen voor kinderen in kwetsbare situaties.

- **Kinderopvang:** meer publieke middelen vrijmaken; kinderopvang gratis maken voor kwetsbare groepen; eenmaking van kinderopvang en kleuteronderwijs; meer omvattend curriculum vanuit een sociaal-pedagogisch perspectief; bevorderen van een intercultureel klimaat.
- **Onderwijs:** etnische desegregatie; studiekeuze uitstellen; zittenblijven verminderen; inclusief onderwijs; intercultureel onderwijs i.p.v. assimilatiebeleid.
- **Gezonde voeding:** meer structurele maatregelen, zoals bindende richtlijnen; gratis schoolmaaltijden voor kinderen in kwetsbare situaties.
- **Gezondheidszorg:** meer investeren in mentale gezondheidszorg voor kinderen; mentale gezondheidszorg cultuursensitiever maken; gratis tandzorg voor kinderen; duidelijke informatie verschaffen over geconventioneerde en gedeconventioneerde zorgverlening; de wachtlijst voor het persoonlijk assistentiebudget inkorten; *non-take-up* bestrijden bij kinderen met een handicap; investeren in eerstelijnszorgcentra met tolken.
- **Degelijke huisvesting:** huisvestingssubsidies beter afstemmen op gezinnen met kinderen; dekking en opname van de huursubsidies verhogen; uithuiszetting van gezinnen met kinderen voorkomen; meer investeren in sociale huisvesting; betere signalering van en begeleiding uit ondermaatse huisvesting.
- **Kinderen die in een voorziening verblijven:** meer proactieve ondersteuning, inclusief holistische armoedebestrijdingsmaatregelen; de budgetten voor jeugdhulp verhogen.

5. WAT KUNNEN BELEIDSMAKERS DOEN OM DE IMPLEMENTATIE VAN DE KINDGARANTIE TE VERSTERKEN?

- **Spreek collega-beleidsmakers** die werken rond armoedebestrijding, kinderopvang, onderwijs, vrije tijd, voeding, gezondheid en huisvesting aan op hun verantwoordelijkheid om de Kindgarantie mee te verwezenlijken.
- **Bevraag de ministers** bevoegd voor armoedebestrijding, kinderopvang, onderwijs, vrije tijd, voeding, gezondheid en huisvesting regelmatig over de stand van zaken rond de implementatie van de Kindgarantie in België.
- **Maak gebruik van de Kindgarantie** en de specifieke aanbevelingen voor België van de [haalbaarheidsstudie](#) in beleidsinitiatieven (beleidsplannen, wetsvoorstellen, wetsontwerpen, interpellaties, schriftelijke vragen, conceptnota's...) inzake armoedebestrijding, kinderopvang, onderwijs, vrije tijd, voeding, gezondheid en huisvesting.
- **Verwijs expliciet naar de Kindgarantie** en de specifieke aanbevelingen voor België van de haalbaarheidsstudie bij het nemen van beleidsinitiatieven inzake armoedebestrijding, kinderopvang, onderwijs, vrije tijd, voeding, gezondheid en huisvesting.
- **Vergroot de eigen kennis** van de Kindgarantie. Informeer geregeld naar de nieuwe ontwikkelingen, zoals de [voortgangsrapportage](#) aan de Europese Commissie in de vorm van tussentijdse rapporten.
- **Maak informatie over de Kindgarantie en het implementatieproces zichtbaar** en vlot toegankelijk voor middenveldorganisaties en het brede publiek.

INLEIDING

HOE VER STAAN WE NU?

Meer dan vier jaar geleden, in juni 2021, keurden alle EU-lidstaten de Europese Kindgarantie goed.⁹ Dat is een aanbeveling van de Raad van de EU, die voortvloeit uit de Europese Pijler van Sociale Rechten¹⁰ en die de EU-Strategie voor de Rechten van het Kind aanvult.¹¹ De Kindgarantie heeft als doel om kinderen die risico lopen op armoede of sociale uitsluiting toegang te garanderen tot kwaliteitsvolle basisvoorzieningen, namelijk kinderopvang, onderwijs, vrijetijdsactiviteiten, gezonde voeding, gezondheidszorg en huisvesting. De Kindgarantie identificeert enkele groepen kinderen die bijzonder kwetsbaar zijn voor armoede en sociale uitsluiting, onder meer kinderen in woningnood, met een handicap, met geestelijke gezondheidsproblemen, met een migratieachtergrond, in alternatieve zorg en in kwetsbare gezinnen.¹²

Een van de politieke beleidslijnen van de Europese Commissie voor de huidige legislatuur (2024-2029) **zet in op een sociaal Europa** en benadrukt het belang van de Kindgarantie. De Commissie neemt zich voor om een EU-strategie ter bestrijding van armoede te lanceren die de onderliggende oorzaken van armoede aanpakt. In dat kader wil de Commissie de Kindgarantie “verbeteren om sociale uitsluiting te voorkomen en te bestrijden door onderwijs, gezondheidszorg en andere essentiële openbare diensten.”¹³

Ook de Kinderrechtencoalitie is overtuigd van het belang van de Kindgarantie om toegang tot kwaliteitsvolle basisvoorzieningen te garanderen voor kinderen in kwetsbare situaties. De Kindgarantie zet in op de verwezenlijking van meerdere rechten uit het Kinderrechtenverdrag: het recht op een adequate levensstandaard (waaronder voeding en huisvesting), het recht op kinderopvang, het recht op onderwijs, het recht op vrije tijd en het recht op een goede gezondheid. Al deze rechten hangen onderling nauw samen en zijn cruciaal voor de verwezenlijking van het recht op ontwikkeling van kinderen.¹⁴

In het kader van het voorzitterschap van de Raad van de EU (1 januari tot 30 juni 2024) bracht België de Kindgarantie opnieuw onder de aandacht. Dat lijkt zich tot nu toe **onvoldoende te vertalen naar het nationaal of deelstaatniveau**, zo blijkt ook uit onze online bevraging bij middenveldorganisaties die actief zijn in Vlaanderen en Brussel.¹⁵

9 [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#). Raad van de EU, 14/03/2021.

10 [Europese Pijler voor Sociale Rechten](#). Europese Commissie, 26/04/2017; [Actieplan voor de Europese Pijler van Sociale Rechten](#). Europese Commissie, 04/03/2021.

11 [EU-strategie voor de rechten van het kind](#). Europese Commissie, 24/03/2021.

12 De Kindgarantie (para 3.c) definieert “kinderen in kwetsbare gezinnen” als volgt: “kinderen die zijn blootgesteld aan verschillende risicofactoren die tot armoede of sociale uitsluiting kunnen leiden. Dit omvat: deel uitmaken van een gezin met slechts één kostwinner, samenleven met een ouder met een handicap, leven in een huishouden waarvan leden geestelijke gezondheidsproblemen of langdurige ziekten hebben, leven in een huishouden waar sprake is van drugsmisbruik of huiselijk geweld, kinderen van een EU-burger die naar een andere lidstaat is verhuisd en die zelf in hun lidstaat van oorsprong zijn gebleven, kinderen met een tienermoeder of die zelf tienermoeder zijn, en kinderen van een gedetineerde ouder”.

13 Ursula von der Leyen. [De keuze van Europa. Politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2024-2029](#). Europese Commissie, 2024.

14 [Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind](#), arts. 6, 24, 27, 28, 31. Verenigde Naties, 20/11/1989.

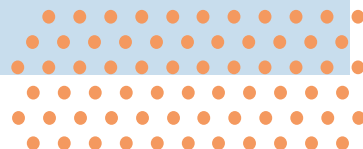
15 Meer hierover op [onze website](#).

WAT WAS DE SCOPE VAN DE ONLINE BEVRAGING?

- **Tussen maart en juni 2025** bevroegen we middenveldorganisaties, (onder meer) actief in Vlaanderen en/of Brussel, die rond kinderrechten en/of armoedebestrijding werken om te achterhalen in hoeverre zij bekend zijn met het concept 'Kindgarantie'.
- Verder wilden we ook weten in hoeverre middenveldorganisaties **een verbeterde toegankelijkheid tot basisvoorzieningen** zien sinds de invoering van de Kindgarantie.

WIE VULDE DE ONLINE BEVRAGING IN?

- **64 medewerkers van 54 middenveldorganisaties** die (onder meer) in Vlaanderen en/of Brussel actief zijn.
- Zowel medewerkers van **armoedeorganisaties** als van **kinderrechtenorganisaties**.
- Meer dan de helft van de respondenten werkt voor een **eerstelijnsorganisatie**.
- Meer dan de helft van de respondenten werkt voor een organisatie die **rechtstreeks in contact is met kinderen en jongeren** (-18 jaar).
- Meer dan de helft van de respondenten werkt voor een organisatie die haar activiteiten **(ook) in Vlaanderen** organiseert.

De antwoorden van middenveldorganisaties op onze online bevraging wijzen erop **dat de Kindgarantie haar potentieel (nog) niet waarmaakt**. Toegang tot degelijke huisvesting komt als grootste knelpunt naar voren. Meerdere respondenten wijzen ook op het plaatstekort in de kinderopvang, het gebrek aan inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap, de schoolkosten in het secundair onderwijs, het gebrek aan (openbare) vervoersmogelijkheden, de kostprijs van gezonde voeding, de wachtlijsten voor (mentale) gezondheidszorg en het gebrek aan ondersteuning in de overgang naar zelfstandigheid van jongeren die in een voorziening opgroeien. Om inzicht te krijgen in de uitdagingen die het implementatieproces van de Kindgarantie met zich meebrengt, spraken we zoals eerder aangegeven ook met medewerkers van de bevoegde administraties¹⁶ en kabinetten.¹⁷

¹⁶ We spraken met medewerkers van POD Maatschappelijke Integratie, Agentschap Wonen, Agentschap Opgroeien, Departement Onderwijs, VAPH, Departement Zorg en Departement Cultuur, Jeugd en Media.

¹⁷ We spraken met kabinetsmedewerkers van minister Caroline Gennez (Vlaams minister van Welzijn, Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen), minister Melissa Depraetere (Vlaams minister van Wonen, Energie, Klimaat, Toerisme en Jeugd) en minister Frank Vandenbroucke (federaal minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding). Van het kabinet van minister Zuhal Demir (Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk) kregen we schriftelijk antwoord op onze vragen.

Op basis van de online bevraging en de gesprekken met beleidsmakers formuleren we in dit standpunt **aanbevelingen voor een versterkte implementatie** van de Kindgarantie in België en Vlaanderen zelf. We verdelen onze aanbevelingen onder in drie clusters: de Kindgarantie als vertrekpunt van beleid; een sterk institutioneel kader voor de implementatie van de Kindgarantie; en de Kindgarantie als hefboom om toegang tot basisvoorzieningen te garanderen.

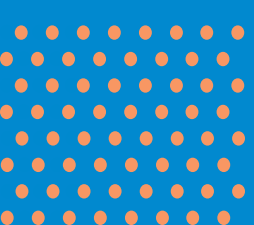
Colette Victor, coördinator bij vzw Krijt:

"Zonder concrete actie, structurele middelen en samenwerking met lokale organisaties zal dit beleid alleen maar op papier bestaan.

De kindgarantie moet meer dan een goed voornemen zijn.

Het moet een hefboom voor echte verandering op het terrein worden."

AANBEVELING 1

MAAK VAN DE KINDGARANTIE HET VERTREKPOINT VAN BELEID

ONTWIKKEL EEN CONCREET, BREED POLITIEK GEDRAGEN, TRANSVERSAAL PLAN OM DE KINDGARANTIE TE REALISEREN

Door in 2021 de Kindgarantie mee goed te keuren, heeft België zich geëngageerd om de aanbevelingen ervan in eigen land te implementeren. Het huidige nationaal actieplan (2022)¹⁸ identificeert reeds bestaande maatregelen die in lijn liggen met de doelstellingen van de Kindgarantie. Om de doelstellingen van de Kindgarantie te halen, is echter een **vernieuwd actieplan nodig** dat vertrekt vanuit de aanbevelingen van de Kindgarantie.

Tijdens het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de EU zette België de Kindgarantie meermaals op de agenda.¹⁹ De Programmatorische Overheidsdienst (POD) Maatschappelijke Integratie, die instaat voor de Belgische coördinatie van de Kindgarantie, organiseerde een Europese conferentie voor de nationale Kindgarantie-coördinatoren van de 27 EU-lidstaten. **België herbevestigde haar engagement** om de Kindgarantie in eigen land te realiseren. Ook beloofde ons land om de impactevaluatie van acties te versterken en, in dialoog met experts en middenveldorganisaties, aanbevelingen en bijkomende acties te formuleren. De Belgische overheid legde de doelstelling vast om tegen 2030 minstens 93.000 kinderen uit armoede te halen.²⁰ De FOD Sociale Zekerheid en de FOD Werkgelegenheid organiseerden een conferentie over de Europese Pijler van Sociale Rechten. Tijdens die conferentie werd de Verklaring van Terhulpen ondertekend, die de nood onderstreept om de Kindgarantie verder te implementeren en te versterken.²¹

De **bereidheid om met de Kindgarantie aan de slag te gaan**, merkten we ook op tijdens onze gesprekken met beleidsmakers. De beleidsverklaring van minister Frank Vandenbroucke (federaal minister van Sociale zaken en Volksgezondheid, belast met Armoedebestrijding) en de beleidsnota van minister Caroline Gennez (Vlaams minister van Welzijn, Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen) verwijzen ook expliciet naar de Kindgarantie.²² De Resolutie ‘Kinderen eerst’ van het Europees Parlement “benadrukt de noodzaak van governance op verschillende niveaus, met gedeelde verantwoordelijkheid en gecoördineerde strategieën op lokaal, regionaal, nationaal en EU-niveau”.²³

18 [Belgisch nationaal actieplan voor de Europese Kindgarantie 2022-2030](#). POD Maatschappelijke Integratie, 2022; [Mid-term report European Child Guarantee](#). POD Maatschappelijke Integratie, april 2024.

19 [Programma van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie](#).

20 [Europese kindgarantie: van engagement naar realiteit](#). POD Maatschappelijke Integratie, geraadpleegd op 23/04/25.

21 [La Hulpe Declaration on the Future of the European Pillar of Social Rights](#). 16/04/2024.

22 [Beleidsverklaring armoedebestrijding](#). Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 10/03/25; [Beleidsverklaring armoedebestrijding](#). Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 10/03/25; [Beleidsnota 2024-2029. Welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebestrijding. Ingediend door Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen](#). Vlaamse Regering, 15/11/24.

23 [Resolutie “Kinderen eerst: versterking van de kindergarantie, twee jaar na de goedkeuring ervan”](#), para 31. Europees Parlement, 21/11/2023.

De uitvoering van de Kindgarantie is dus niet uitsluitend een verantwoordelijkheid van de ministers van Armoedebestrijding, maar van **alle ministers met bevoegdheden binnen de domeinen die de Kindgarantie behelst**. De doelstellingen van de Kindgarantie die onder de bevoegdheden van de deelstaten vallen, moeten dus ook integraal en coherent deel uitmaken van het (vernieuwde) nationale actieplan. Bovendien moet er intensief worden samengewerkt tussen het nationale en het deelstatelijke niveau over de concrete implementatie en monitoring (zie verder).

**Saar Lambrechts, beleidsmedewerker
bij Netwerk tegen Armoede:**

ONTWERP MAATREGELEN OP BASIS VAN EEN GRONDIGE ANALYSE VAN DE SITUATIE VAN MINDERJARIGEN IN KWETSBARE SITUATIES

De Kindgarantie verplicht de EU-lidstaten om kinderen in kwetsbare situaties in kaart te brengen en de door hen ervaren drempels naar toegang tot basisvoorzieningen te identificeren.²⁴ Om effectief te zijn, is het aangewezen **dat het nationaal actieplan vertrekt van een grondige analyse** van de situatie van kinderen en jongeren in kwetsbare contexten, van het bestaand beleid dat een impact heeft op deze kinderen en eventuele hiaten in dat beleid. Vanuit die analyse kunnen dan maatregelen worden ontworpen.²⁵

Beleidsmakers moeten daarbij niet van nul beginnen. Een eerste aanzet voor dergelijke analyse en maatregelen is te vinden in de haalbaarheidsstudie met aanbevelingen voor België, uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie.²⁶ Hoewel deze studie richtingaangevend is voor de verschillende beleidsdomeinen die de Kindgarantie behelst, is ze tot nu toe on(der)benut gebleven.

WELKE AANBEVELINGEN VOOR BELGIË FORMULEERT DE HAALBAARHEIDSTUDIE VOOR DE KINDGARANTIE?

- **Kinderopvang:** meer publieke middelen vrijmaken; kinderopvang gratis maken voor kwetsbare groepen; eenmaking van kinderopvang en kleuteronderwijs; meer omvattend curriculum vanuit een sociaal-pedagogisch perspectief; bevorderen van een intercultureel klimaat.
- **Onderwijs:** etnische desegregatie; studiekeuze uitstellen; zittenblijven verminderen; inclusief onderwijs; intercultureel onderwijs i.p.v. assimilatiebeleid.
- **Gezonde voeding:** meer structurele maatregelen, zoals bindende richtlijnen; gratis schoolmaaltijden voor kinderen in kwetsbare situaties.
- **Gezondheidszorg:** meer investeren in mentale gezondheidszorg voor kinderen; mentale gezondheidszorg cultuursensitiever maken; gratis tandzorg voor kinderen; duidelijke informatie verschaffen over geconventioneerde en gedeconventioneerde zorgverlening; de wachtlijst voor het persoonlijk assistentiebudget inkorten; non-take-up bestrijden bij kinderen met een handicap; investeren in eerstelijnszorgcentra met tolken.
- **Degelijke huisvesting:** huisvestingssubsidies beter afstemmen op gezinnen met kinderen; dekking en opname van de huursubsidies verhogen; uithuiszetting van gezinnen met kinderen voorkomen; meer investeren in sociale huisvesting; betere signalering van en begeleiding uit ondermaatse huisvesting.
- **Kinderen die in een voorziening verblijven:** meer proactieve ondersteuning, inclusief holistische armoedebestrijdingsmaatregelen; de budgetten voor jeugdhulp verhogen.

²⁴ [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#), para 11b. Raad van de EU, 14/03/2021.

²⁵ [Aanbevelingen over de inwerkingstelling van de Europese Kindgarantie in België](#). Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK), 2022.

²⁶ H. Frazer, A-C. Guio en E. Marlier, [Feasibility study for a child guarantee. Final report](#). Europese Commissie, 2020; I. Nicaise e.a., [Feasibility Study for a Child Guarantee. Country Report Belgium](#), HIVA & Europese Commissie, 2019.

Ook de meest recente Slotbeschouwingen voor België van het VN-Kinderrechtencomité²⁷ bevatten relevante aanbevelingen, die vaak in lijn liggen met die van de haalbaarheidsstudie. Het VN-Kinderrechtencomité neemt een veelheid aan informatie vanuit verschillende bronnen (beleidsmakers en middenveldorganisaties) in overweging. Hun aanbevelingen zijn dus het resultaat van een grondige analyse van de situatie van kinderen en jongeren in België, en kunnen ook maatregelen in het kader van de Kindgarantie voeden.

Om een grondige analyse te maken van de toegankelijkheid van basisvoorzieningen voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, is ook de **expertise van middenveldorganisaties onontbeerlijk**. Zij hebben voeling met de realiteit waarin deze kinderen en jongeren opgroeien. De Kindgarantie verplicht lidstaten dan ook om middenveldorganisaties te betrekken bij het implementatieproces (zie verder).²⁸

"Te vaak blijft het bij plannen en projecten.
Intussen wordt alles op de lange baan geschoven
en verandert er, structureel, weinig."

Ingrid Geldhof, medewerker middenveldorganisatie

²⁷ [Slotbeschouwingen over het gecombineerde vijfde en zesde periodieke verslag van België](#). VN- Comité voor de Rechten van het Kind, 2019.

²⁸ [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#), para 11e. Raad van de EU, 14/03/2021.

VOORZIE EEN KADER VOOR MONITORING EN EVALUATIE VAN HET (BIJGESTUURDE) ACTIEPLAN

De Kindgarantie verzoekt EU-lidstaten om hun eigen actieplannen te voorzien van kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen, en een nationaal kader voor gegevensverzameling, monitoring en evaluatie.²⁹ In haar resolutie 'Kinderen Eerst' uitte het Europees Parlement haar bezorgdheid over het **ontbreken van een monitorings- en evaluatiekader** in meerdere EU-lidstaten.³⁰ Ook in het Belgische actieplan ontbreekt zo'n kader.

Een kader voor monitoring en evaluatie is nochtans cruciaal om zicht te krijgen op de voortgang van de implementatie van de Kindgarantie. Op basis van een grondige analyse van de toegankelijkheid van basisdiensten (zie eerder), kunnen **concrete doelstellingen, structurele maatregelen en meetbare indicatoren** worden vastgelegd om de implementatie van de Kindgarantie te monitoren en het actieplan periodiek te (her)evalueren.³¹

De Kindgarantie bepaalt dat lidstaten **elke twee jaar moeten rapporteren aan de Europese Commissie** over de voortgang van de implementatie.³² De POD Maatschappelijke Integratie bracht in 2024 een eerste tussentijds rapport uit. Daarin verduidelijkt de POD dat het bestaande nationaal actieplan (voorlopig) niet wordt aangepast. Het rapport bevat onder meer een samenvattend overzicht van enkele acties die sinds de publicatie van het actieplan werden uitgevoerd binnen de thema's van de Kindgarantie. Het rapport stelt ook dat op federaal niveau gewerkt wordt aan een "cartografie van alle beschikbare administratieve data" op de verschillende niveaus, om vooruitgang in de implementatie van de Kindgarantie te monitoren en evalueren.³³ **In 2026 moet een tweede tussentijds rapport worden ingediend** bij de Europese Commissie. Datzelfde jaar moet de Commissie aan de Raad van de EU rapporteren over de voortgang.³⁴

Eind 2023 publiceerden de Europese Commissie en het Sociaal Beschermingscomité van de Raad van de EU, met dat doel, een **eerste versie van het gezamenlijk monitoringsraamwerk** voor de Kindgarantie. Dit raamwerk bevat indicatoren om de toegang tot basisdiensten te meten en vergelijken tussen EU-lidstaten. Daarnaast identificeert het aspecten van de Kindgarantie waarover geen vergelijkbare EU-cijfers bestaan. Dat gezamenlijk monitoringsraamwerk kan als basis dienen voor de monitoring van de nationale actieplannen.³⁵

Het is veelbelovend dat minister Vandenbroucke in zijn beleidsverklaring aankondigt te willen inzetten op gegevensverzameling en de ontwikkeling van indicatoren voor de Kindgarantie.³⁶ Het voorlopige Europese monitoringsraamwerk kan daarbij als hulpmiddel dienen. Het kader moet duidelijke indicatoren en doelstellingen bevatten, die gedragen worden op elk beleidsniveau. De betrokkenheid van alle bevoegde ministers, beleidsdomeinen en -niveaus is dus noodzakelijk. De volgende voortgangsrapportage aan de Europese Commissie in het voorjaar van 2026 biedt een kans om het actieplan bij te sturen en alsnog een robuust kader voor monitoring en evaluatie te voorzien.

29 [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#), para 11c-d. Raad van de EU, 14/03/2021.

30 [Resolutie "Kinderen eerst: versterking van de kindergarantie, twee jaar na de goedkeuring ervan"](#), para 2-3. Europees Parlement, 21/11/2023.

31 [Aanbevelingen over de inwerkingstelling van de Europese Kindgarantie in België](#). Adviesorgaan van de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK), 2022; *Guaranteeing Children's Future: How COVID-19, cost-of-living and climate crises affect children in poverty and what governments in Europe need to do*. Save the Children, 2023; A. Makarevičienė. *Analysis of the European Child Guarantee monitoring frameworks*. Eurofound, 2024.

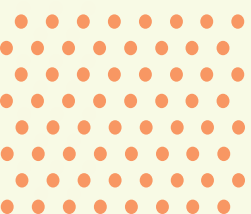
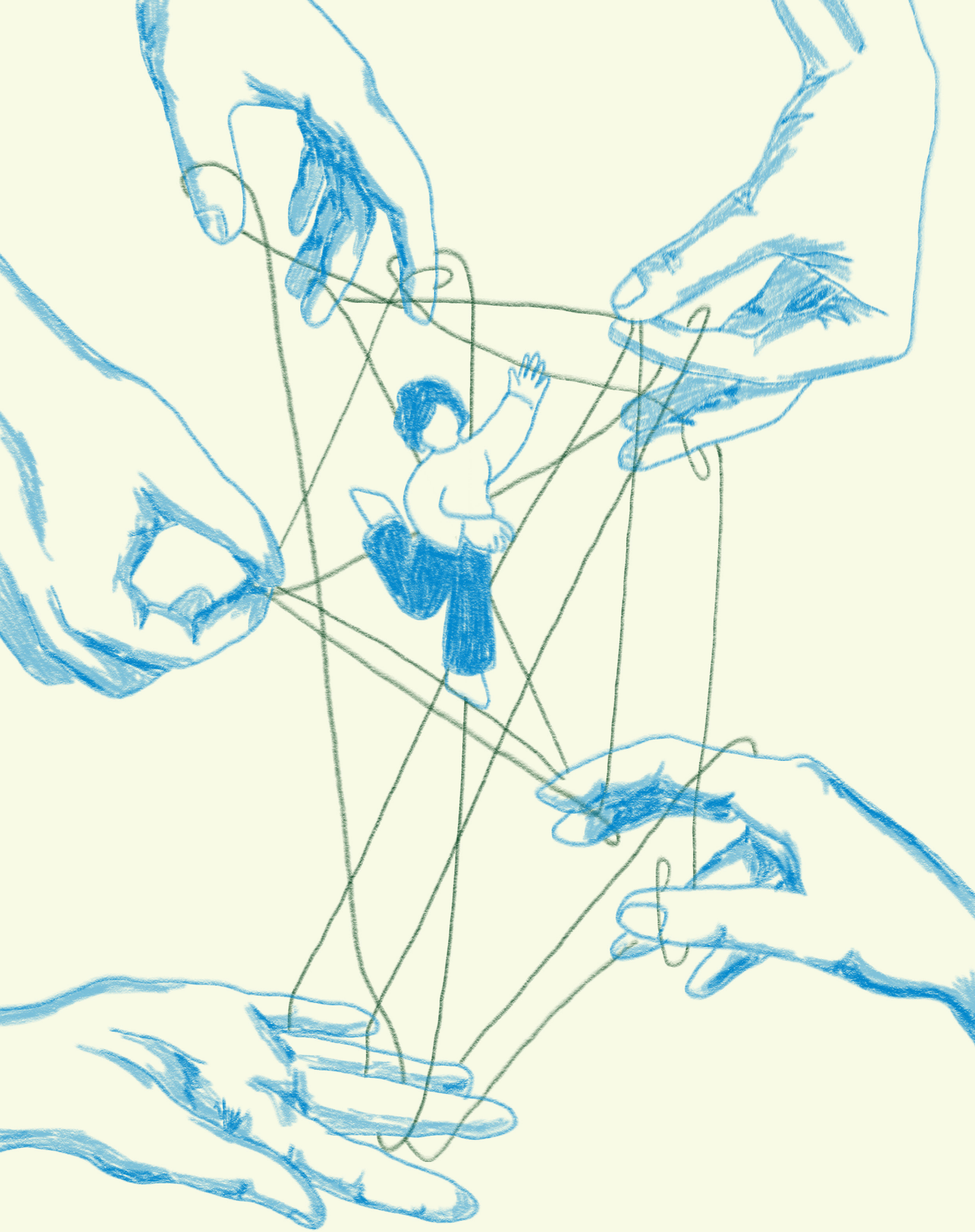
32 [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#), para 11f. Raad van de EU, 14/03/2021.

33 [Mid-term report European Child Guarantee](#). POD Maatschappelijke Integratie, april 2024.

34 [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#), para 12e. Raad van de EU, 14/03/2021.

35 [First version of the joint monitoring framework for the European Child Guarantee, prepared by the Social Protection Committee's Indicators' Sub-Group and the European Commission](#). 21/12/2023.

36 [Beleidsverklaring armoedebestrijding](#). Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 10/03/25.

AANBEVELING 2

VOORZIE EEN STERK INSTITUTIONEEL KADER VOOR DE IMPLEMENTATIE VAN DE KINDGARANTIE

GARANDEER DAT DE COÖRDINERENDE ENTITEIT BESCHIKT OVER EEN DUIDELIJK MANDAAT, BIJKOMENDE MIDDELEN EN EXPERTISE

De Kindgarantie verplicht lidstaten om een **nationaal Kindgarantie-coördinator** aan te stellen. In België staat de POD Maatschappelijke Integratie in voor de nationale coördinatie van de Kindgarantie. De POD stelt het nationaal actieplan en de tweejaarlijkse tussentijdse evaluaties van dat plan op. Op niveau van de deelstaten zijn er ‘SPOCs’ (Single Points of Contact) aangeduid voor de Kindgarantie. Voor Vlaanderen bevinden zij zich in het Departement Zorg en in team Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

In de Resolutie ‘Kinderen eerst’ wijst het Europees Parlement op **het belang van de rol van coördinator** voor het realiseren van de Kindgarantie. Coördinatoren hebben onder meer de opdracht “om strategieën op lokaal, regionaal, nationaal en EU-niveau te coördineren”. Ze moeten elke twee jaar rapporteren aan de Europese Commissie over de voortgang van de implementatie van de Kindgarantie. Bovendien moeten ze geregeld goede praktijken uitwisselen met coördinatoren van andere lidstaten. Coördinatoren hebben dan ook “voldoende hefboomen en financiële en personele middelen en een stevig mandaat” nodig om hun opdrachten succesvol te kunnen uitvoeren. Bovendien mag de diversiteit in de profielen van de nationale coördinatoren niet leiden tot ongelijke implementatie van de Kindgarantie tussen lidstaten.³⁷

De institutionele context van ons land draagt bij aan de complexiteit én noodzaak van doorgedreven coördinatie. De Kindgarantie is **een transversaal kader**, dat inspanningen van en samenwerking tussen verschillende beleidsniveaus en -domeinen vereist. Een sterke coördinatie en betrokkenheid van alle bevoegde ministers en administraties zijn dan ook cruciaal. Het is alvast positief dat de beleidsverklaring van minister Vandenbroucke belooft om in te zetten op de ontwikkeling van overlegplaatsen tussen de verschillende relevante actoren.³⁸

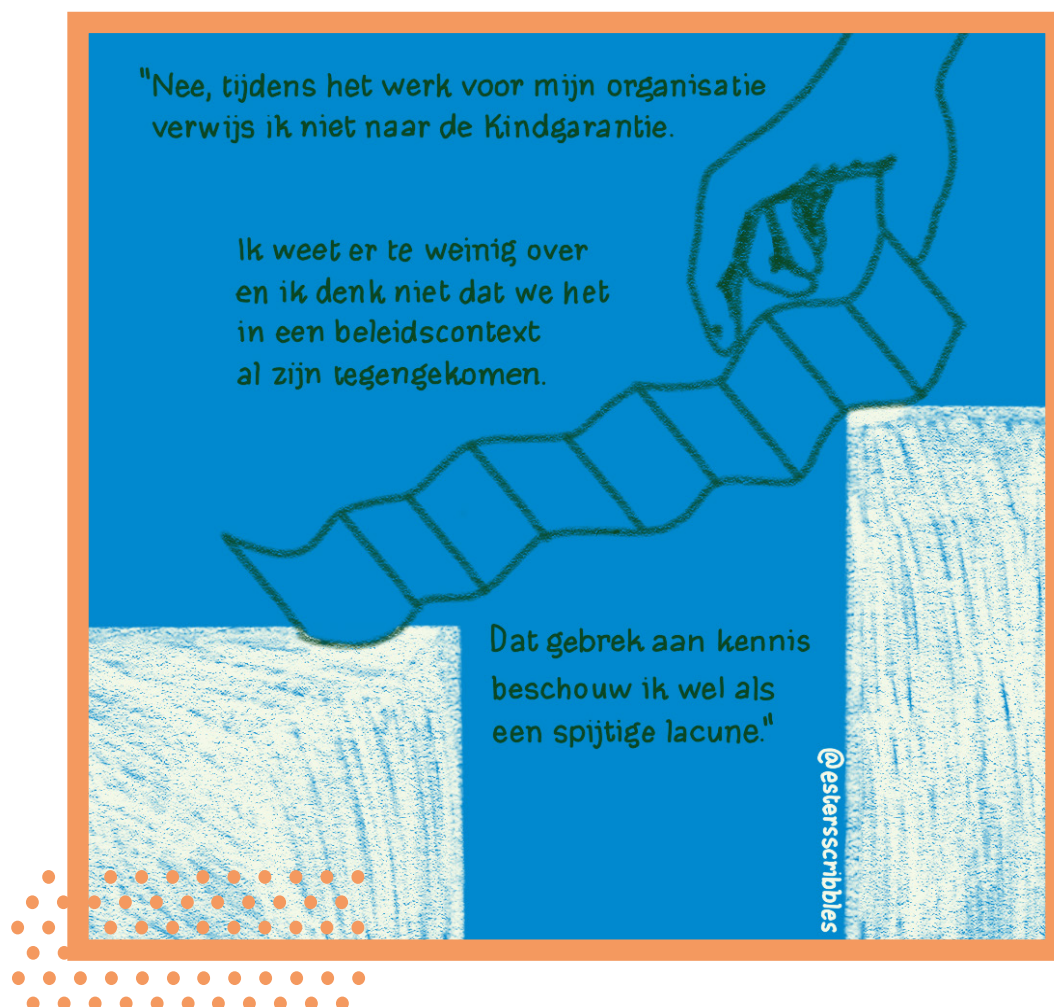
37 [Resolutie ‘Kinderen eerst: versterking van de kindergarantie, twee jaar na de goedkeuring ervan’](#), para 32. Europees Parlement, 21/11/2023.

38 [Beleidsverklaring armoedebestrijding](#). Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 10/03/25.

De grote meerderheid van de bevoegdheden inzake de Kindgarantie ligt bij de deelstaten, wat de aansturing vanuit een federale overheidsdienst bemoeilijkt. Bovendien opereert de POD Maatschappelijke Integratie binnen het armoedebestrijdingsbeleid, waardoor er weinig ruimte is voor een breder kinderrechtenperspectief. De coördinatie van de Kindgarantie is dus geen evidente opdracht. Om haar uitdagende maar cruciale rol te kunnen vervullen, heeft de POD Maatschappelijke Integratie een **duidelijk mandaat, voldoende hefboomen, bijkomende middelen en aanvullende expertise nodig**. Ook de rol van de SPOC's op deelstaatsniveau zou verduidelijkt en versterkt moeten worden.

Johan Meire, coördinator bij Kind & Samenleving:

GARANDEER STRUCTURELE, BETEKENISVOLLE BETROKKENHEID VAN MIDDENVELDORGANISATIES BIJ HET IMPLEMENTATIEPROCES

De Kindgarantie verplicht lidstaten om alle belanghebbenden te betrekken “bij de volledige voorbereiding, uitvoering, monitoring en evaluatie van het actieplan”.³⁹ De Resolutie ‘Kinderen eerst’ van het Europees Parlement bevestigt het belang van participatie van stakeholders.⁴⁰ Niet enkel overheden op alle beleidsniveaus, maar ook het maatschappelijk middenveld, en kinderen en jongeren en hun context moeten op een betekenisvolle manier betrokken worden. **Middenveldorganisaties beschikken over relevante expertise en hebben voeling met wat leeft in de praktijk.** Sommige organisaties komen rechtstreeks in contact met kinderen en jongeren (en/of hun context). Voor de kwaliteit van het actieplan, de monitoring en de evaluatie is het cruciaal om hen in dit proces te betrekken.

Het Belgisch nationaal actieplan licht toe op welke manier stakeholders werden betrokken. De NCRK was als ‘geïnformeerde partner’ aanwezig tijdens de werkvergaderingen over de opmaak van het actieplan. Er vonden bilaterale gesprekken plaats met enkele middenveldorganisaties, waaronder de Kinderrechtencoalitie. Eén bijeenkomst van het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting⁴¹ werd gewijd aan de Kindgarantie, en de opinie van het Platform werd toegevoegd in bijlage van het actieplan.

De betrokkenheid van deze stakeholders kwam echter (te) laat in het proces en kwam er, in het geval van de Kinderrechtencoalitie, op eigen vraag. Bovendien werd snel duidelijk dat het actieplan een **oplijsting van lopende maatregelen** zou zijn, en dus geen nieuwe maatregelen of bijsturing van bestaand beleid zou bevatten. Daardoor kon er geen sprake zijn van een betekenisvolle participatie van stakeholders bij de opmaak, monitoring en evaluatie van het actieplan, waartoe de Kindgarantie lidstaten verplicht.⁴²

Ook het tussentijds rapport twee jaar later is niet gebaseerd op betekenisvolle participatie van stakeholders. Ter voorbereiding van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de EU en de opmaak van het tussentijds rapport organiseerde de POD Maatschappelijke Integratie thematische seminars met experten binnen de administraties, middenveldorganisaties en academici. De conclusies van deze seminars werden weliswaar opgenomen in het rapport.⁴³ Verder beperkte het tussentijds rapport zich tot een opsomming van nieuwe initiatieven die sinds het nationaal actieplan waren genomen. Het rapport vermeldt ook expliciet dat het actieplan (voorlopig) niet zou worden aangepast. De thematische seminars konden op die wijze niet wezenlijk bijdragen aan de implementatie van de Kindgarantie.

Om betekenisvolle betrokkenheid van het middenveld mogelijk te maken, is het belangrijk dat beleidsmakers **eerst in kaart brengen welke middenveldactoren relevante expertise hebben.** Daarbij moet aandacht uitgaan naar organisaties met expertise in armoedebestrijding en/of kinderrechten, alsook eerstelijns werkers die voeling hebben met de leefwereld van kinderen en/of hun context. Deze actoren dienen tijdig, op structurele wijze en in alle transparantie betrokken te worden bij elke stap in het implementatieproces van de Kindgarantie. De volgende tussentijdse evaluatie is een kans om die betrokkenheid te versterken en te concretiseren.

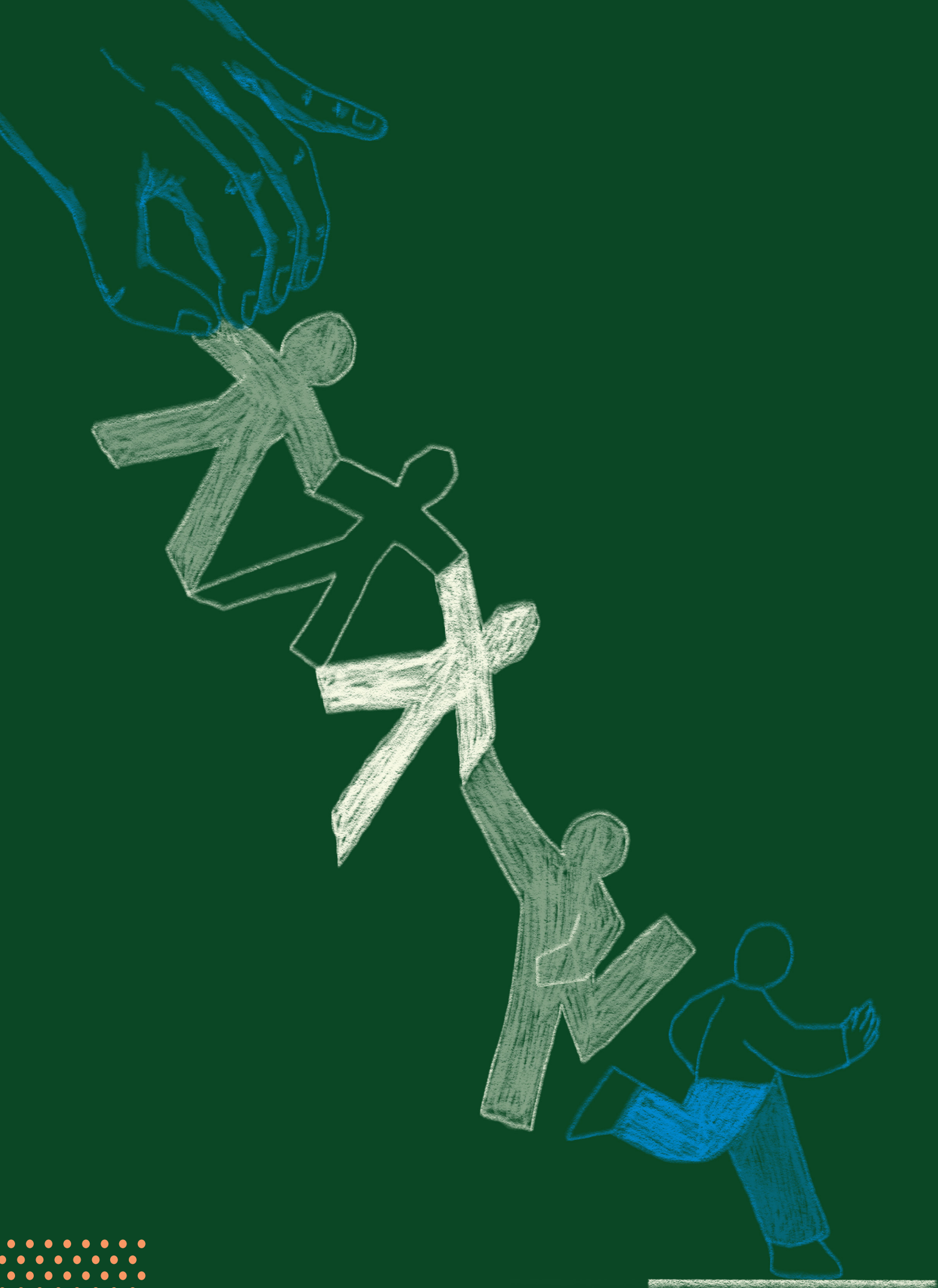
39 [Aanbeveling tot instelling van een Europese kindergarantie](#), para 11e. Raad van de EU, 14/03/2021.

40 [Resolutie ‘Kinderen eerst: versterking van de kindergarantie, twee jaar na de goedkeuring ervan’](#), para 29. Europees Parlement, 21/11/2023.

41 Het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting is een open structuur, gecoördineerd door de POD Maatschappelijke Integratie, die zoveel mogelijk stakeholders wil betrekken bij de strijd tegen de armoede en sociale uitsluiting.

42 [Belgisch nationaal actieplan voor de Europese Kindgarantie 2022-2030](#), p. 15. POD Maatschappelijke Integratie, mei 2022.

43 [Mid-term report European Child Guarantee](#), p. 2-3. POD Maatschappelijke Integratie, april 2024.

AANBEVELING 3

GEBRUIK HET ALS HEFBOOM OM TOEGANG TOT BASISVOORZIENINGEN TE GARANDEREN

VERWIJS NAAR DE KINDGARANTIE ALS BELEIDSWERK BETREKKING HEEFT OP THEMA'S DIE DE KINDGARANTIE BEHELZEN

Uit onze gesprekken met beleidsmakers blijkt dat de **Kindgarantie onvoldoende bekend** is. Bij wie de Kindgarantie wel kent, is die kennis vaak beperkt. Ook het bestaan van de haalbaarheidsstudie met aanbevelingen voor België⁴⁴ lijkt nauwelijks bekend te zijn bij beleidsmakers. Tegelijkertijd geven verschillende beleidsmakers aan dat ze de Kindgarantie een belangrijk en nuttig instrument vinden, en er meer mee aan de slag willen.

Zoals hierboven reeds vermeld, verwijst minister Vandenbroucke in zijn beleidsverklaring naar enkele initiatieven om de implementatie van de Kindgarantie te versterken. Minister Gennez neemt zich in haar beleidsnota voor om rekening te houden “met relevante Europese doelstellingenkaders zoals de Europese Kindgarantie.”⁴⁵ De overige beleidsverklaringen, Vlaamse beleidsnota's en het Vlaams en federaal regeerakkoord bevatten **geen verwijzingen** naar de Kindgarantie. Nochtans is de Kindgarantie een transversaal kader dat de betrokkenheid van en samenwerking tussen meerdere beleidsdomeinen en -niveaus vereist.

Ook in de parlementen komt de Kindgarantie zelden aan bod. In de Kamer kwam het tot nu toe slechts aan bod in het kader van vijf mondelinge⁴⁶ en vijf schriftelijke⁴⁷ vragen. In het Vlaams Parlement gaat het om vier vragen om uitleg,⁴⁸ in vier schriftelijke vragen,⁴⁹ tijdens één actualiteitsdebat,⁵⁰ in twee conceptnota's⁵¹ en één hoorzitting.⁵² **Het valt op dat parlementsleden er voornamelijk naar verwijzen wanneer het gaat over het 'in orde zijn'** wat betreft de implementatie. In parlementaire debatten over toegang tot concrete basisvoorzieningen wordt de link nauwelijks gemaakt. Slechts als het gaat over schoolkosten en schoolmaaltijden wordt soms verwezen naar de Kindgarantie. Een enkele keer wordt ze in verband gebracht met de aanpak van dak- en thuisloosheid.

44 H. Frazer, A-C. Guio en E. Marlier, [Feasibility study for a child guarantee](#). Final report. Europese Commissie, 2020; I. Nicaise e.a., [Feasibility Study for a Child Guarantee. Country Report Belgium](#), HIVA & Europese Commissie, 2019.

45 [Beleidsverklaring armoedebestrijding](#). Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 10/03/25; [Beleidsnota 2024-2029. Welzijn, volksgezondheid, gezin en armoedebestrijding](#). Ingediend door Caroline Gennez, Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen. Vlaamse Regering, 15/11/24.

46 [Samengevoegde mondelinge vragen aan minister Lalieux over 'De Europese kindgarantie' & over 'De intergenerationele overdracht van armoede'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 02/06/2021; [Mondelinge vraag aan minister Lalieux over 'De Europese Kindgarantie'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 19/01/2022; [Mondelinge vraag aan minister Lalieux over 'De door de Europese kindergarantie ondersteunde projecten'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 16/02/2022; [Mondelinge vraag aan minister Lalieux over 'De stand van zaken m.b.t. het actieplan Europese Kindergarantie'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 04/05/2022.

47 [Schriftelijke vraag aan Minister Lalieux over 'Oplopende schoolkosten en armoede'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 17/08/2022; [Schriftelijke vraag aan Minister Lalieux over 'Dakloze kinderen'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 17/08/2022; [Schriftelijke vraag aan minister Lalieux over 'Dakloze kinderen - lijst gemeenten'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 12/10/2022; [Schriftelijke vraag aan minister Lalieux over 'Voorbereiding van het Belgische EU-voorzitterschap'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 27/09/2023; [Schriftelijke vraag aan Minister Lalieux over 'Europees voorzitterschap - realisaties'](#). Kamer van Volksvertegenwoordigers, 01/10/2024.

48 [Vraag om uitleg over de Europese kinderrechtenstrategie aan minister Benjamin Dalle](#). Vlaams Parlement, 29/04/2021; [Vraag om uitleg over de Europese Kindgarantie aan minister Benjamin Dalle](#). Vlaams Parlement, 20/01/2022; [Vraag om uitleg over de Europese kindgarantie aan minister Wouter Beke](#). Vlaams Parlement, 26/04/2022; [Vraag om uitleg over het actieplan rond de EU-kindgarantie aan minister Benjamin Dalle](#). Vlaams Parlement, 04/05/2023.

49 [Schriftelijke vraag aan Benjamin Dalle over 'kabinetten - aansprekpunten jeugd'](#). Vlaams Parlement, 03/02/2022; [Schriftelijke vraag aan Benjamin Dalle over 'Europese Kindgarantie - Armoedebestrijding'](#). Vlaams Parlement, 19/05/2022; [Schriftelijke vraag aan minister Hilde Crevits over 'Vlaams actieplan voor de Europese Kindgarantie - Kinderopvang'](#). Vlaams Parlement, 19/05/2022. [Schriftelijke vraag aan minister Benjamin Dalle over 'Europees Jeugdbeleid - EU-Raadswerkgroep en Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind \(NCRK\)'](#). Vlaams Parlement, 05/09/2022.

50 [Actualiteitsdebat over de sterke toename van het aantal onbetaalde schoolfacturen](#). Vlaams Parlement, 03/05/2023.

51 [Conceptnota voor nieuwe regelgeving over de invoering van schoolmaaltijden voor elk kind](#). Vlaams Parlement, 14/02/2022; [Conceptnota voor nieuwe regelgeving over het bestrijden van armoede in het onderwijs](#). Vlaams Parlement, 26/08/2022.

52 [Verslag van de hoorzitting namens de Commissie voor Onderwijs over de conceptnota voor nieuwe regelgeving over de invoering van schoolmaaltijden voor elk kind](#). Vlaams Parlement, 03/02/2023.

Om de Kindgarantie echt te doen ‘leven’, is het belangrijk **dat het bestaan van dit instrument expliciet benoemd wordt** in aangelegenheden die betrekking hebben op de domeinen die de Kindgarantie behelst (armoede, kinderopvang, onderwijs, vrije tijd, voeding, gezondheid, huisvesting). Uiteraard is de loutere vermelding onvoldoende, maar het is wel een noodzakelijke eerste stap om het bewustzijn en de kennis over de Kindgarantie te vergroten. De verschillende beleidsplannen die in het najaar van 2025 zullen verschijnen, zoals bijvoorbeeld het Vlaams actieplan armoedebestrijding en het Vlaams actieplan tegen dak- en thuisloosheid, bieden een gelegenheid om de Kindgarantie hoger op de politieke agenda te plaatsen en als maatstaf te gebruiken bij het ontwikkelen en evalueren van beleid.

SENSIBILISEER HET MIDDENVELD EN BREDE PUBLIEK OVER HET BESTAAN, HET BELANG EN HET IMPLEMENTATIEPROCES VAN DE KINDGARANTIE

Uit onze online bevraging blijkt **dat middenveldorganisaties de Kindgarantie nauwelijks of niet kennen**. Veel respondenten geven aan dit kader niet te gebruiken in hun werkzaamheden. Een groot deel van de bevroegde middenveldorganisaties onderschrijft echter het belang van een Europees kader dat inzet op toegang tot basisvoorzieningen voor kinderen in kwetsbare situaties.

“De Kindgarantie vormt een goed kader, maar het is onduidelijk welk effect ze op kinderen en jongeren in de praktijk zal hebben. Er is weinig zicht op hoeveel ‘gewicht’ ze op een beleid in eigen land heeft.”

Brigitte Van der Hert, deLink

OVER DE ONLINE BEVRAGING BIJ MIDDENVELDORGANISATIES

- **Meer dan een vierde van de respondenten** had voor het invullen van de bevraging nog nooit van de Kindgarantie gehoord.
- **Bijna de helft van de respondenten** zegt wel al van de Kindgarantie te hebben gehoord, maar er niet veel over te weten.
- **Meer dan 70 procent van de respondenten** verwijst binnen de eigen organisatie nooit naar de Kindgarantie en gebruikt de Kindgarantie nooit om het eigen werk vorm of richting te geven.

Het valt op **dat informatie over de Kindgarantie middenveldorganisaties nauwelijks bereikt**. Het is aannemelijk dat de beperkte kennis over (het bestaan van) de Kindgarantie bij middenveld en beleidsmakers elkaar versterkt. De Kindgarantie blijft zo onder de radar en dreigt enkel op papier te bestaan, zonder wezenlijke impact op kinderen en jongeren in kwetsbare situaties. Het structureel betrekken van middenveldactoren (zie eerder) en een verbeterde zichtbaarheid, breed toegankelijke informatie en transparantie rond het nationale implementatieproces van de Kindgarantie zouden de bekendheid en gedragenheid van de Kindgarantie bij het middenveld kunnen vergroten.

CONCLUSIE

MEER AMBITIE, GRAAG

Opgroeien in armoede en sociale uitsluiting heeft een enorme impact op de ontwikkeling en de verwezenlijking van heel wat andere rechten van kinderen en jongeren. **Daarom blijft de Kinderrechtencoalitie meer ambitie vragen voor de implementatie van de Kindgarantie in ons land.** Toegankelijke basisvoorzieningen als kinderopvang, onderwijs, vrijetijdsactiviteiten, voeding, gezondheidszorg en huisvesting zijn immers geen evidentie voor te veel kinderen en jongeren in kwetsbare situaties. Nochtans zijn het recht op ontwikkeling, op een adequate levensstandaard (waaronder voeding en huisvesting), op kinderopvang, op onderwijs, op vrije tijd en op een goede gezondheid opgenomen in het Kinderrechtenverdrag.⁵³

In de strijd tegen kinderarmoede en sociale uitsluiting is de Kindgarantie een belangrijk Europees instrument, waar ook België haar handtekening onder zette. Dat instrument staat niet op zichzelf en kadert in een bredere Europese beleidstendens. Met de Europese Pijler van Sociale Rechten, waar de Kindgarantie uit voortvloeit, speelt de EU in toenemende mate een rol in het sociaal beleid van haar lidstaten. De Europese Commissie ziet in het kader van het Europees Semester ook toe op de inspanningen van lidstaten om kinderarmoede en sociale uitsluiting terug te dringen. Bovendien is de Kindgarantie onderdeel van de EU-Strategie voor de Rechten van het Kind. Daarin is 'sociaal-economische inclusie, gezondheid en onderwijs' een volwaardige categorie, naast onder andere 'deelname aan het politieke en democratische leven' en 'kindvriendelijke justitie'. Met het voornemen om een 'EU-strategie ter bestrijding van armoede' te lanceren, zet de Europese Commissie haar plannen voor een socialer Europa door.

De vertaling van een Europees kader naar nationaal en regionaal beleid stelt beleidsmakers voor verschillende uitdagingen. Een transversaal kader als de Kindgarantie vereist een doorgedreven coördinatie en samenwerking op nationaal en deelstatelijk niveau. **In de 'FAQ's voor beleidsmakers', op de volgende pagina's, hebben we concrete acties opgelijst die beleidsmakers kunnen ondernemen** om de implementatie van de Kindgarantie te versterken. De Kinderrechtencoalitie hoopt dat beleidsmakers met dit standpunt en de 'FAQ's' aan de slag gaan. We kijken uit naar de concrete initiatieven die worden genomen, denken graag mee en blijven het implementatieproces opvolgen. Zodat de Kindgarantie stap voor stap realiteit wordt en alle kinderen toegang krijgen tot de voor hen cruciale basisvoorzieningen.

⁵³ [Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind](#), arts. 6, 24, 27, 28, 31. Verenigde Naties, 20/11/1989.

OVER DE ONLINE BEVRAGING BIJ MIDDENVELDORGANISATIES

Tussen maart en juni 2025 nodigden we middenveldorganisaties uit om een online bevraging in te vullen over de Kindgarantie. De vragenlijst die we gebruikten publiceerden we op onze website.

WAT WAS HET DOEL VAN DE BEVRAGING?

Achterhalen in hoeverre middenveldorganisaties...

- ... **bekend zijn** met het concept 'Kindgarantie'; en
- ... een **verbeterde toegankelijkheid tot basisvoorzieningen** zien sinds de invoering van de Kindgarantie.

WIE VULDE ZE IN?

- **64 medewerkers van 54 middenveldorganisaties** die (onder meer) in Vlaanderen en/of Brussel actief zijn.
- Zowel medewerkers van **armoedeorganisaties** als van **kinderrechtenorganisaties**.
- Meer dan de helft van de respondenten werkt voor een **eerstelijnsorganisatie**.
- Meer dan de helft van de respondenten werkt voor een organisatie die **rechtstreeks in contact is** met kinderen en jongeren (-18 jaar).
- Meer dan de helft van de respondenten werkt voor een organisatie die haar activiteiten **(ook) in Vlaanderen** organiseert.

KENDEN DE RESPONDENTEN DE KINDGARANTIE?

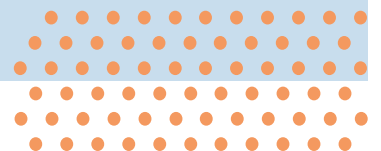
- Meer dan een vierde van de respondenten had voor het invullen van de bevraging **nog nooit van de Kindgarantie gehoord**.
- Bijna de helft van de respondenten zegt wel al van de Kindgarantie te hebben gehoord, maar er **niet veel over te weten**.
- Meer dan 70 procent van de respondenten **verwijst binnen de eigen organisatie nooit naar de Kindgarantie** en gebruikt de Kindgarantie nooit om het eigen werk vorm of richting te geven.

3. HOE WERDEN DE RESPONDENTEN BEVRAAGD OVER DE EVOLUTIE IN DE TOEGANKELIJKHEID TOT BASISVOORZIENINGEN?

- **Op basis van de aanbevelingen in de Kindgarantie legden we de respondenten stellingen voor.** De stellingen werden geformuleerd in overeenstemming met de doelstellingen van de Kindgarantie (bv. Baby- en peuteropvang is betaalbaarder geworden voor kinderen in kwetsbare situaties). Per basisvoorziening van de Kindgarantie peilde de bevraging naar de toegankelijkheid voor elk van de bijzonder kwetsbare doelgroepen die de Kindgarantie identificeert: kinderen die risico lopen op armoede en sociale uitsluiting, kinderen die dakloos zijn of met een ernstige woningnood kampen, kinderen met een handicap, kinderen met geestelijke gezondheidsproblemen, kinderen met een migratieachtergrond, en kinderen die niet bij hun ouders opgroeien (die bv. in een jeugdhulpvoorziening verblijven).
- **Respondenten konden telkens op een schaal van 0 (helemaal oneens) tot 5 (helemaal eens)** aangeven in welke mate ze het eens zijn met de stelling. Hoge scores komen dus overeen met verbeterde toegankelijkheid.
- **De respondenten kregen op het einde van elke stellingenreeks de kans om toelichting te geven** bij hun antwoorden over de specifieke basisvoorziening in kwestie.
- **Respondenten konden stellingen die niet tot hun expertise behoren, onbeantwoord laten** of ‘ik weet het niet’ invullen. Gemiddeld werden de stellingen over onderwijs door het grootste aantal respondenten ingevuld (38 respondenten, ofwel 60% van alle respondenten).

5. MERKEN DE RESPONDENTEN EEN EVOLUTIE IN DE TOEGANKELIJKHEID VAN BASISVOORZIENINGEN?

- **De respondenten geven gemiddeld lage scores** bij de stellingen over de evolutie in de toegankelijkheid van basisvoorzieningen. Dit wijst erop dat de Kindgarantie haar potentieel (nog) niet waarmaakt voor kinderen in kwetsbare situaties.
- **Toegang tot degelijke huisvesting komt als grootste knelpunt naar voren.** Bovendien scoort de doelgroep “kinderen die dakloos zijn of met een ernstige woningnood kampen” het slechtst van alle specifieke doelgroepen voor de toegang tot alle basisvoorzieningen die de Kindgarantie omvat. Veel respondenten wijzen op het ontoereikende aanbod van (sociale) huurwoningen.
- **Ook het plaatstekort in de kinderopvang,** het gebrek aan inclusief onderwijs voor kinderen met een handicap, de schoolkosten in het secundair onderwijs, het gebrek aan (openbare) vervoersmogelijkheden, de kostprijs van gezonde voeding, de wachtlijsten voor (mentale) gezondheidszorg en het gebrek aan ondersteuning in de overgang naar zelfstandigheid van jongeren die in een voorziening opgroeien, zijn knelpunten die respondenten geregeld aanhalen.
- **Veel respondenten zien wel een positieve evolutie** wat betreft de reclame voor en beschikbaarheid van ongezonde voeding en drank in scholen en kinderopvanginitiatieven. Ook vinden ze dat kinderen en gezinnen beter geïnformeerd worden over gezonde voeding.

TOT SLOT

Dit standpunt werd geschreven met de actieve medewerking van Gezinsbond, SAM Steunpunt Mens en Samenleving, SOS Kinderdorpen en UNICEF België, en draagt de stempel van alle 34 lidorganisaties.

Beleidsmedewerker Sien Crivits schreef de tekst (sien.crivits@kinderrechtencoalitie.be).

Media & communicatie? Eva Keustermans: eva.keustermans@kinderrechtencoalitie.be, 0471 97 21 23.

Voor de illustraties zorgde Ester Vanherck. Op Instagram: [@estersscribbles](https://www.instagram.com/estersscribbles), website: www.estersscribbles.be.

Kinderrechtencoalitie Vlaanderen bundelt de krachten van 34 middenveldorganisaties rond het thema kinderrechten. Door deze NGO's samen te brengen voor overleg, informatie-uitwisseling en gezamenlijke actie creëren we een forum en een netwerk. Volg ons via www.kinderrechtencoalitie.be, [@kinderrechtencoalitie](https://www.instagram.com/kinderrechtencoalitie) (Instagram) en Kinderrechtencoalitie Vlaanderen (Linkedin). Ons adres: Smidsestraat 130, 9000 Gent.

